

XÂY DỰNG TRƯỜNG MẦM NON CHẤT LƯỢNG CAO ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐỔI MỚI CĂN BẢN, TOÀN DIỆN TRONG NỀN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ

TS. ĐẶNG LỘC THỌ*

Theo tinh thần Nghị định 49/2010/NĐ-CP của Chính phủ, trường chất lượng cao thể hiện ở thiết chế nhà trường về phương thức đầu tư, hiệu quả giáo dục (GD) của tập thể sư phạm; về sĩ số trẻ/lớp, về cách thức tổ chức hoạt động GD để tăng cường hoạt động tự học, tự rèn luyện giúp trẻ có điều kiện thấm nhuần và rèn luyện nhân cách, đảm bảo được 6 bậc thang tri thức trong quá trình học tập.

Thách thức đối với việc xây dựng trường mầm non (MN) chất lượng cao trong cơ chế kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế là: - Tư duy chậm đổi mới, chưa thích ứng kịp với nền kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa trong quá trình hội nhập; - Hoạt động của các trường đang bị "bó" bởi nhiều cơ chế quản lý (QL); - Sự phát triển dịch vụ GD trình độ cao, chất lượng cao chưa đáp ứng được nhu cầu của xã hội và còn gặp nhiều khó khăn về cơ chế, chính sách.

1. Một số khái niệm

Chất lượng giáo dục mầm non (GDMN) là tổng hòa những tính năng và đặc điểm của các nhân tố mà khi triển khai chúng trong quá trình GD sẽ có tác động thúc đẩy sự phát triển toàn diện của trẻ, bảo vệ sức khỏe và chuyển tiếp trẻ một cách thành công sang giai đoạn tuổi tiếp theo, đáp ứng sự mong chờ và yêu cầu của xã hội.

Trường mầm non thực hành (MNTH) chất lượng cao không chỉ đơn thuần là nhà trường cung cấp dịch vụ GD cao, nâng cao cường độ lao động của thầy và trò mà phải đáp ứng được 5 tiêu chuẩn để nâng cao chất lượng: 1) Tổ chức và QL nhà trường; 2) Chất lượng đội ngũ (cán bộ QL, giáo viên (GV) và nhân viên); 3) Cơ sở vật chất (CSVCh) và trang thiết bị; 4) Quan hệ nhà trường, gia đình và xã hội; 5) Chương trình, hoạt động GD và kết quả để đảm bảo được 6 bậc thang tri thức trong quá trình học tập. Việc xây dựng tiêu chí trường MNTH chất lượng cao cần phải dựa trên ba cơ sở khoa học là cơ sở tâm - sinh lí, cơ sở GD học và cơ sở kinh tế.

2. Yêu cầu cần đạt được

1) Yêu cầu chung. Trường chất lượng cao là nơi đào tạo những con người mới đáp ứng yêu cầu phát triển của xã hội, nâng cao chất lượng cuộc sống cho cá nhân người học, gia đình của họ và cho cộng đồng. Mục tiêu là đào tạo những con người mới với những phẩm chất tốt đẹp về nhân cách (đức, trí, thể, mĩ, lao động), đáp ứng yêu cầu 4 trụ cột của GD thế giới ngày nay cho người học (học để biết, học để làm, học để chung sống và học để tự hoàn thiện mình), đáp ứng nội dung học tập nhằm đạt được 6 bậc thang quan trọng (từ biết, hiểu, vận dụng đến phân tích, tổng hợp và xác định giá trị trong cuộc sống).

Từ mục tiêu đào tạo nêu trên, đòi hỏi trường MNTH chất lượng phải hội đủ những điều kiện đào tạo phù hợp để đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng, chăm sóc - GD trẻ là: 1) *Nhà trường hội đủ những yếu tố tạo ra kết quả GD cao cho trẻ*; 2) *Tiếp cận với chuẩn mực các nền GD tiên tiến của khu vực và thế giới*; 3) *Mang tính tiên tiến, nhưng đồng thời phải khả thi, phù hợp với thực tế, có tính thu hút*; 4) *Phụ huynh tự nguyện gửi con em theo học và tham gia góp sức cùng với nhà trường cho sự phát triển nhà trường.*

2) Yêu cầu cụ thể

a) Về đội ngũ sư phạm: - Đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, có năng lực chuyên môn và nghiệp vụ tốt để thực thi quan điểm dạy học hiện đại, hướng về người học, phát huy được năng khiếu và thái độ tích cực học tập đối với từng học sinh. Cơ cấu đội ngũ cần có GV chuyên biệt: Âm nhạc, Mĩ thuật, Thể chất, GD hoà nhập, Tiếng Anh..., để có thể tổ chức các hoạt động nâng cao bổ sung trong chương trình GD trẻ; - GV được đào tạo đạt và vượt chuẩn sư phạm, sử dụng thành thạo công nghệ thông tin trong giảng dạy, có trình độ tiếng Anh tốt; mỗi GV là một nhà sư phạm thật sự về phẩm chất và năng lực chuyên môn, được trang bị đủ điều kiện để thực hiện dạy

* Trường Cao đẳng sư phạm Trung ương

học cá thể theo quan điểm sư phạm hiện đại; tâm huyết với công việc dạy học, luôn thương yêu trẻ, am hiểu tâm lý trẻ, biết cách tổ chức hướng dẫn trẻ tham gia các hoạt động để tự nhận thức theo các xu hướng và phương pháp mới.

b) *Nội dung chương trình* xây dựng theo hướng tích hợp, ít môn nhưng đi sâu vào những vấn đề liên quan đến cuộc sống thực tế; có chọn lọc bổ sung những nội dung phù hợp với sự phát triển của trẻ đáp ứng quy chuẩn quốc gia (không hạ thấp, không nâng cao vượt chuẩn theo chủ quan của người dạy và nhà trường).

c) *Về phương pháp giảng dạy*: - Tổ chức các hoạt động GD theo hình thức đổi mới nhằm khuyến khích trẻ tích cực hoạt động, giúp trẻ học thông qua hoạt động tự chơi; - Tăng cường các hoạt động theo nhóm và tiếp cận cá nhân, các hoạt động tiếp xúc với thiên nhiên và trải nghiệm thực tiễn.

d) *Về công tác QL nhà trường*: - Giao thực quyền cho GV trong quá trình dạy học, tạo điều kiện tốt nhất cho thầy cô giáo dạy học cá thể; - Nâng cao hiệu quả công tác đào tạo bồi dưỡng, cập nhật tốt đội ngũ và phát huy tốt năng lực sáng tạo của GV (cán bộ QL phải hiểu GV, biết chăm lo đời sống vật chất và tinh thần cho GV, có khả năng giúp đỡ bồi dưỡng GV về chuyên môn nghiệp vụ, đánh giá đúng GV); - Đặt ra yêu cầu chuẩn mực rõ ràng, đầy đủ về mục tiêu đào tạo của nhà trường, phân cấp mạnh mẽ cho nhà trường và cho GV, đồng thời thực hiện tốt công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát nhằm xác định đúng giá trị và chất lượng chăm sóc GD trẻ.

đ) *Về dịch vụ GD*: - Đảm bảo các điều kiện hoạt động của nhà trường về không gian, môi trường và trang thiết bị cho quá trình chăm sóc và GD trẻ hiện đại (người dạy hướng về trẻ tốt hơn, trẻ được tham gia các hoạt động khám phá nhiều hơn; số trẻ trong lớp phải ít, thời gian trẻ được tự hoạt động trải nghiệm phải nhiều; trẻ có đủ điều kiện để học tập và hoạt động cả ngày trong trường); - Có cam kết về chất lượng chăm sóc, nuôi dưỡng; đảm bảo an ninh trật tự, an toàn cho trẻ; - Có các dịch vụ chăm sóc đón sớm, trả muộn; tư vấn tâm lý, sức khỏe.

e) *Về phối hợp 3 môi trường GD*: - Sự gắn kết giữa nhà trường, gia đình và xã hội hiệu quả, đặc biệt là về nhận thức, thống nhất những biện pháp GD trẻ với nhà trường; - Gắn bó chặt chẽ, định kì có những hoạt động phối hợp của 3 môi trường để giải quyết kịp thời những vướng mắc khó khăn nhằm chăm lo tốt nhất cho sự nghiệp GD-ĐT.

3. Biện pháp xây dựng trường MN chất lượng cao

1) *Xây dựng các tiêu chí*

a) *Về đội ngũ*: - Hiệu trưởng phải đạt chuẩn hiệu trưởng trường MN xếp loại xuất sắc, các cán bộ QL phải đạt trình độ đào tạo đại học chuyên ngành trở lên, có bằng hoặc chứng chỉ QLGD, QL hành chính nhà nước, lí luận chính trị từ trung cấp trở lên; - 100% GV có trình độ đào tạo chuyên ngành trên chuẩn, 60-70% GV có chứng chỉ tiếng Anh đạt trình độ A trở lên, ít nhất 80% GV có khả năng ứng dụng công nghệ thông tin đáp ứng yêu cầu đổi mới GD; có 100% GV được đánh giá, xếp loại khá trở lên theo chuẩn Nghề nghiệp GV; - Trường có đủ GV chuyên biệt (GV dạy các môn tạo hình, âm nhạc, thể chất, tiếng Anh...), có GV tâm lý và GD hoà nhập.

b) *Về nội dung chương trình*: - Có Hội đồng chuyên môn làm nhiệm vụ: chọn lọc, bổ sung những nội dung phù hợp với sự phát triển của trẻ, tăng cường các hoạt động theo chủ đề, nâng cao kĩ năng vận động cho trẻ, kĩ năng giao tiếp ...; biên soạn chi tiết các nội dung chương trình (đặc biệt là các nội dung nâng cao bổ sung) và điều kiện thực hiện cho mỗi nội dung (CSVC, thời gian, hình thức tổ chức hoạt động, yêu cầu đánh giá...) sát hợp tình hình thực tế và yêu cầu đào tạo của nhà trường nhằm đảm bảo chương trình của Bộ GD-ĐT; - Về phương pháp giảng dạy, có ít nhất 95% các hoạt động GD được tổ chức theo hình thức đổi mới nhằm khuyến khích trẻ tích cực hoạt động; - Trẻ được làm quen với tiếng Anh, có bổ sung chương trình học tiếng Anh với người bản ngữ, tổ chức học song ngữ với một số hoạt động cơ bản; được sử dụng các phần mềm máy tính phù hợp nhằm phát triển tư duy...

c) *Về chất lượng đào tạo*: - Có cam kết chất lượng chăm sóc, nuôi dưỡng trẻ; - Chất lượng chăm sóc nuôi dưỡng và GD của nhà trường được ít nhất 85% cha mẹ đánh giá tốt; ít nhất 95% trẻ đạt yêu cầu theo mục tiêu của chương trình GDMN và chuẩn phát triển trẻ 5 tuổi.

d) *Về công tác QL*: Tích cực thực hiện đổi mới QL theo chỉ đạo của Bộ GD-ĐT; xây dựng nhà trường tự chủ, thực hiện dân chủ hóa trường học và thực hiện đổi mới cơ chế tài chính theo Nghị quyết 35/2009/QH10 của Quốc hội và Nghị định 49/NĐ-CP của Chính phủ.

đ) *Về CSVC*: - CSVC nhà trường được trang bị hiện đại, đáp ứng yêu cầu tự học cho trẻ; - Hệ thống phòng bộ môn, phòng thực hành, phòng máy tính, thư viện, hội trường, nhạc - họa, sân chơi, bếp ăn có máy khử khuẩn... đảm bảo cho trẻ có điều kiện học tập và hoạt động 2 buổi/ngày trong trường.

e) Về phối hợp 3 môi trường GD: - Tạo được sự đồng thuận của các lực lượng xã hội; - Cán bộ QL và GV phải quyết tâm vượt khó, tích cực đổi mới, không ngừng học tập nâng cao trình độ, đáp ứng yêu cầu GD hiện đại, chất lượng cao về GD toàn diện; - Phụ huynh nhận thức đầy đủ công cuộc đổi mới, tự nguyện góp phần chia sẻ với nhà trường nhằm nâng cấp dịch vụ GD cho con em mình; - Các tổ chức, đoàn thể xã hội nhận thức đầy đủ về yêu cầu đổi mới, phát triển hội nhập của nhà trường, đồng lòng chia sẻ với nhà trường trong quá trình triển khai thực hiện.

2) Biện pháp tổ chức thực hiện

a) *Nâng cao nhận thức và tạo sự đồng thuận của các lực lượng xã hội:* - Tổ chức quán triệt nội dung Nghị quyết số 29-NQ/TW (Khóa XI) về đổi mới căn bản và toàn diện GD-ĐT và Chương trình hành động Đổi mới căn bản toàn diện GDMN của Bộ GD-ĐT; - Phổ biến rộng rãi trong nhà trường và trong xã hội chủ trương, tiêu chí xây dựng trường chất lượng cao thời kì hội nhập để cha mẹ trẻ chấp nhận đóng góp học phí cao hơn, cùng với nhà nước đầu tư cho nhà trường thông qua học phí theo quy định, để con em mình được hưởng dịch vụ GD cao.

b) *Đổi mới tư duy trong công tác QL, chỉ đạo:* - Cụ thể hóa Chương trình hành động theo các lĩnh vực sau: - Chiến lược, kế hoạch và hoạt động GD của nhà trường; Tổ chức và QL; Đội ngũ GV và nhân viên; CSVC, thiết bị trường lớp; - Kế hoạch, phương pháp và kết quả GD; - Tổ chức các hoạt động GD; - Mối quan hệ giữa nhà trường với cha mẹ trẻ và cộng đồng; - Xây dựng bộ tiêu chí cho từng lĩnh vực, trong từng tiêu chí, xây dựng các chỉ báo cần thiết và cụ thể để đo lường và quan sát được; - Xây dựng Bộ hệ thống các nguyên tắc đạo đức và chức danh phát triển nghề nghiệp nhà giáo trong GDMN; - Xây dựng cơ chế, chính sách sử dụng đội ngũ chuyên gia đầu ngành về GDMN; - Xây dựng mức thu học phí phù hợp trên cơ sở định mức chung, có tính đến sĩ số lớp, kinh phí đầu tư CSVC, xây dựng chương trình và bồi dưỡng đội ngũ: *Mức thu = học phí quy định x sĩ số theo lớp thông thường x hệ số k/sĩ số theo lớp CLC (hệ số k được xác định theo mức độ dịch vụ và thỏa thuận với phụ huynh).*

c) *Đổi mới nội dung, chương trình và phương pháp chăm sóc GD trẻ:* - Điều chỉnh và xây dựng tài liệu hướng dẫn thực hiện chương trình GDMN trên cơ sở Khung mục tiêu GDMN cấp quốc gia và các Bộ chuẩn phát triển trẻ em; - Đổi mới phương pháp chăm sóc GD trẻ MN theo hướng hiện đại: chú trọng hình thành, phát triển tính tự tin, sáng tạo, năng động,

ham hiểu biết, ý thức về sự thành công trong học tập; GD đạo đức, truyền thống văn hóa, kĩ năng sống và GD thể chất, đảm bảo an toàn cho trẻ; - Mở rộng các hình thức tổ chức GD đáp ứng nhu cầu đa dạng của trẻ; - Thí điểm, triển khai mô hình tổ chức hoạt động GD theo hướng tăng cường trải nghiệm, khả năng giao tiếp và ngôn ngữ (bao gồm cả trải nghiệm ban đầu về các kí hiệu ngôn ngữ viết và biểu tượng toán), phát triển về mặt xã hội và cảm xúc của trẻ; - Chú trọng GD gia đình đối với trẻ nhỏ: Thành lập trung tâm tư vấn gia đình về kiến thức và phương pháp chăm sóc GD trẻ, nhằm đa dạng hóa các phương thức chăm sóc GD trẻ cho cộng đồng; - Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong chăm sóc GD trẻ; - Xây dựng quy trình tự làm đồ dùng, đồ chơi phục vụ thực hiện Chương trình GDMN.

d) *Chú trọng công tác bồi dưỡng tập huấn, xây dựng lực lượng phát triển đội ngũ nhà giáo, cán bộ QL:* - Tập huấn nâng cao trình độ và nghiệp vụ sư phạm cho đội ngũ GV dạy lớp, chú ý đến kĩ năng soạn bài từ chuẩn kiến thức của chương trình đến điện tử hóa bài dạy; hướng dẫn GV kĩ năng giao việc tổ chức hoạt động GD; nâng cao năng lực kiểm tra và cách đánh giá, động viên trẻ; - Xây dựng lực lượng nòng cốt nắm vững yêu cầu, biện pháp và những định hướng đổi mới theo hướng phát huy tính tích cực của người học; - Xây dựng và triển khai một số đề án, chuyên đề, đề tài nghiên cứu khoa học (NCKH) trọng điểm về GDMN làm cơ sở cho việc xây dựng chương trình, đổi mới phương pháp và nâng cao chất lượng GDMN.

đ) *Chủ động hội nhập và nâng cao hiệu quả hợp tác quốc tế:* - Xây dựng kế hoạch đẩy mạnh quan hệ với các tổ chức quốc tế, các nước có nền GD tiên tiến trong khu vực và thế giới nhằm nâng cao nguồn lực phục vụ cho phát triển GDMN đáp ứng yêu cầu ngày càng tăng của nhân dân; - Xây dựng kế hoạch tăng cường giao lưu, trao đổi, học tập kinh nghiệm hợp tác với các nước trong khu vực và thế giới về QLGD, nội dung chương trình, NCKH GDMN và đặc biệt là phương pháp GDMN tiên tiến để nâng cao chất lượng GDMN.

4. Kiến nghị, đề xuất

1) Xem xét quan điểm "*Coi GDMN là bậc học NỀN MÓNG ĐẦU TIÊN của hệ thống GD quốc dân.*"

2) Xây dựng bộ tiêu chí trường MN chất lượng cao phù hợp với điều kiện KT-XH trong thời kì hội nhập quốc tế nhằm cung cấp các tiêu chuẩn định hướng cho các nhà cung cấp dịch vụ, đảm bảo cơ sở GD có chất lượng cao, đáp ứng tối đa nhu cầu GD trẻ MN.

3) Có cơ chế điều chỉnh mức học phí phù hợp với

các quy định chung và bảo đảm được hoạt động của các trường trong tình hình mới, tạo kinh phí bồi dưỡng chuyên môn, xây dựng chương trình, bổ sung CSVC đáp ứng yêu cầu dịch vụ chất lượng cao theo chủ trương xã hội hóa GDMN.

4) Có cơ chế, chính sách tạo điều kiện cho các trường được cấp hoặc thuê đất dài hạn với giá ưu đãi; hỗ trợ đầu tư ban đầu về tài chính để các trường đầu tư hiện đại hóa CSVC, xây dựng chương trình, cải tạo nâng cao quỹ nhà...

5) Đào tạo chuyên gia GDMN và giảng viên trong trường sư phạm, bồi dưỡng GVMN, cán bộ QL bậc học ở nước ngoài bằng ngân sách nhà nước và các nguồn vốn khác.

***

Để có nền GD tiên tiến, trước hết phải có nhà trường tiên tiến có chất lượng cao đáp ứng yêu cầu của cơ chế thị trường và hội nhập quốc tế; tiếp cận được với thiết chế tổ chức nhà trường của các nước có nền GD tiên tiến trên thế giới về QLGD, nội dung chương trình và đặc biệt là phương pháp GD. Việc xây dựng trường MNTN chất lượng cao phải được thực hiện theo đúng lộ trình, tranh thủ được sự chỉ đạo của Bộ GD-ĐT, tạo được sự đồng thuận trong nhà trường và sự ủng hộ của cha mẹ học sinh, đáp ứng được nhu cầu xã hội nhằm tạo sự chuyển biến căn bản, toàn diện về chất lượng đối với GDMN. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Chính trị. Thông báo 242-TB/TW ngày 15/4/2009 về kết luận của xây dựng nền giáo dục tiên tiến thời kỳ hội nhập quốc tế.
2. Ban Chấp hành Trung ương (Hội nghị lần thứ tám - Khoá XI). Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục - đào tạo.
3. Chính phủ. Nghị quyết 05/2005/NQ-CP ngày 18/4/2005 về đẩy mạnh xã hội hóa giáo dục - đào tạo.
4. Chính phủ. Nghị định 43/2006/NĐ-CP ngày 25/4/2006 về xây dựng nhà trường tự chủ.
5. Quốc hội. Nghị quyết 35/2009/QH12 ngày 19/6/2009 về đổi mới cơ chế tài chính giáo dục - đào tạo cho phép thu phí trường chất lượng cao.
6. TP. Hà Nội. Quyết định 20/2013/QĐ-UBND ngày 24/6/2013 ban hành Quy định cụ thể tiêu chí về cơ sở vật chất, đội ngũ giáo viên, chương trình, phương pháp giảng dạy và dịch vụ giáo dục chất lượng cao tại một số cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông chất lượng cao.
7. TP. Hà Nội. Quyết định 21/2013/QĐ-UBND ngày 24/6/2013 ban hành Quy định về việc bổ sung chương trình giảng dạy nâng cao, ngoài chương trình giáo

dục mầm non, giáo dục phổ thông để áp dụng đối với các cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông chất lượng cao.

8. TP. Hà Nội. Nghị quyết 15/2013/NQ-HĐND ngày 17/7/2013 của Hội đồng nhân dân TP. Hà Nội về cơ chế tài chính áp dụng đối với các cơ sở giáo dục công lập chất lượng cao trên địa bàn Thủ đô.

SUMMARY

Development of High-quality kindergarten is to build the school with five standards in order to raise quality and to provide services of advanced education which promotes the comprehensive development of children, protecting their health and forwarding them to the next stage of age successfully, responding to the expectations and requirements of society. It is three scientific bases for developing criteria on high-quality kindergarten comprising of Biological psychology base, educational base and economic base.

Measures of organizing and implementing are inclusive of raising awareness; achieving consensus of social forces; innovating thinking in management and direction; renovating contents, programs and methods of childcare education; focusing on fostering and developing qualified team of teachers and managers; actively integrating and improving effectiveness of international cooperation.

Một số giải pháp góp phần...

(Tiếp theo trang 2)

dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”.

2. Chỉ thị số 40-CT/TW ngày 15/6/2004 của Ban Bí thư về việc xây dựng, nâng cao chất lượng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục.
3. Nghị định số 108/2014/NĐ-CP ngày 20/11/2014 của Chính phủ về chính sách tinh giản biên chế.
4. Nghị định số 115/2010/NĐ-CP ngày 24/12/2010 của Chính phủ quy định về trách nhiệm quản lý nhà nước về giáo dục.
5. Thông tư liên tịch số 47/2011/TTLT-BGDĐT-BNV ngày 19/10/2011 của Bộ GD-ĐT, Bộ Nội vụ Hướng dẫn về chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, cơ cấu tổ chức và biên chế của Sở GD-ĐT thuộc UBND tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, Phòng GD-ĐT thuộc UBND huyện, quận, thị xã, thành phố thuộc tỉnh.

SUMMARY

The article proposes some solutions contributing to renovation of management and enhancement of quality of preschool, primary and secondary school teachers: organizing selection of school principals; organizing examination of teachers' knowledge...